

DEMERSUL SEMIOTIC AL INTERPRETĂRII MUZICALE ȘI ANALIZA SEMIOTICĂ

– programa analitică –

Statut: disciplină obligatorie
Cod disciplină: AS1303
Titular: Prof. univ. Adrian DIACONU

	Număr de ore / săptămână			Evaluare	Credite
	C	S	LP		
Semestrul 1 (14 săptămâni)	1	1	0	C	6
Semestrul 2 (14 săptămâni)	1	1	0	Ex	6
Semestrul 3 (14 săptămâni)	1	1	0	C	6

OBIECTIVE:

- a) Cognitive
- b) Formative.

a) Cunoașterea și înțelegerea rolului și a locului pe care îl ocupă această disciplină de sinteză în contextul disciplinelor de cultură generală; cunoașterea și înțelegerea teoriei semiotice a limbajelor formalizate (de la logică la diferite sisteme gramatologice) printre care și studiul sistemelor muzicale; formularea, cu ajutorul gândirii semiotice, de judecăți analitice și sintetice cu privire la fenomenul artistic în general și în mod special la cel muzical;

b) Formarea și dezvoltarea deprinderii de a realiza multiple legături interdisciplinare și de a le corela cu ajutorul mijloacelor de lucru specifice semioticii

Disciplina se constituie dintr-o sumă de noțiuni teoretice privind organizarea discursului muzical, la nivel micro- și macro-structural, dublate de o serie de analize semiotice, tehnice muzicale precum și de interpretare muzicală, cu un înalt grad de complexitate, în funcție de specializarea fiecărui masterand. Demersul semiotic al interpretării muzicale își propune să conducă pe viitorii interpreți și pedagogi muzicali spre o abordare conștientă a muzicii, spre înțelegerea pe baze obiective a evoluției artei muzicale de la o epocă stilistică la alta, de la un compozitor la altul, de la o etapă stilistică la alta, la diferite instrumente, trezind și dezvoltând totodată interesul pentru investigații teoretice precum și pentru valorificarea superioară a propriilor idei despre interpretarea și receptarea muzicală.

A. CONȚINUTUL CURSULUI REPARTIZAT PE SEMESTRE

Semestrul I, 14 ore curs + 14 ore seminar

- ✓ Orientarea către o logică a culturii umaniste în general și de cultură muzicală în mod special. Cadrul general al semioticii. Scopuri și limite ale semioticii – limite naturale și limite epistemologice.
- ✓ Teoria codurilor semioticii. Semnificantul ca unitate culturală; interpretantul și teoria codurilor. Funcția semn; conținut și expresie în teoria producției de semne; denotație și conotație, conținut și referent. Sistemul semantic – mărci semantice; mărci conotative și mărci denotative; reguli combinatorii și analiză componentială.
- ✓ Teoria producției de semne. Travaliul productiv și cel al producției de semne; Familie de semne: indici, iconi, simboluri. Judecări semiotice și factuale.
- ✓ Structuralismul și semiotica; noțiunea de structură și demersul structuralist (Claude Lévi-Strauss).
- ✓ Modelul diadic al semnului din cadrul teoriei saussuriene (Ferdinand de Saussure). Modelul triadic al semnului din cadrul teoriei peirceiene (Charles Sanders Peirce)
- ✓ Teoria semnificării și comunicării în realizarea actului de cultură muzicală. Sisteme de comunicare și coduri ale acestora; relația informație – comunicare – semnificare în actul de transmitere a informației precum și relația creator – interpret – public receptor

Semestrul al II-lea, 14 ore curs + 14 ore seminar

- ✓ Teoria limbajelor în știință și în artă. Limbajele naturale și cele artificiale; limbaje științifice și limbaje poetice/lirice. Limbajele artelor în raport cu celelalte limbaje (științifice).
- ✓ Distincția dintre limbă și vorbire. Limba ca sistem social și importanța distincției cuvânt/limbă (parole/langue), limbă/limbaj (langue/langage) în teoria saussuriană. Semnele limbii (Th. A. Sebeok). Limba și scrierea – două sisteme de semne distincte și independente.
- ✓ Deschidere, informație, comunicare în teoria informației. Opera deschisă (Eco) și producția de semne artistice.
- ✓ Comunicarea și semnificația (Jean-Marie Klinkenberg). Informație, redundanță și zgomot;
- ✓ Canalul și codul și importanța lor în transmitere informației. Pluritatea de canale – pluralitate de coduri – pluralitate de informație; sincronie și diacronie în receptarea mesajului.
- ✓ Structura procesului de comunicare; comunicare în grupuri nonformale, în cadrul formal și în cel al comunităților locale (Denis Mcquail). Direcții actuale în teoria comunicării: teoria comunicării și teoria socială.

Semestrul al III-lea (anul II), 14 ore curs + 14 ore seminar

- ✓ Semantica și semiotica sau europa/vs/america ori (Saussure/vs/Peirce). Importanța analizei structurilor lingvistice sincrone (parole) și diacrone (langue/langage) și distincția dintre limbă și vorbire (Saussure). Cod și mesaj în concepția lui R. Jakobson – competență și performanță (N. A. Chomsky).
- ✓ Semiotică și semiologie muzicală (J.J. Natiez).
- ✓ Aplicarea metodelor lingvistice în analiza muzicală (N. Ruwet). Rolul repetiției în limbajele muzicale – creație și analiză și sintaxa muzicală ca o sintaxă a echivalențelor.
- ✓ Utilizarea unor metode de factură matematică în investigarea fenomenului muzical (Bogdan Cazimir, Aurel Stroe, Dinu Ciocan ș.a.).
- ✓ Apariția și dezvoltarea esteticii informaționale ca modalitate de posibilă aplicarea teoriei informației la studiul sistemelor artistice (A. Moles și M. Bense) și problemele legate de circulația mesajelor artistice de la emițător la receptor.

B. TEMATICA SEMINARIILOR

- Dată fiind marea diversitate de profiluri muzicale ale cursanților, seminariile vor avea caracter practic și se vor axa pe clarificarea suplimentară a problemelor teoretice, pe baza unei bibliografii minimale, care va putea fi lărgită cu lucrări suplimentare, specifice specialității fiecărui masterand.
- Activitatea din cadrul seminariilor se va desfășura atât sub formă de discuții libere cât și pe bază de lucrări realizate acasă, în acest cadru putând fi aduse în discuție și probleme de strictă specialitate - tehnică și de interpretare muzicală.
- Vor fi supuse spre dezbateri și teme care au la bază audiția muzicală și analizele pe partitură

C. MODUL DE EVALUARE A CUNOȘTINȚELOR:

Evaluarea se va face în conformitate cu forma stabilită prin planul de învățământ, nota finală fiind formată din:

- răspunsurile la examen	50%
- activitatea la seminar	20%
- lucrări de specialitate, elaborate acasă	30%

D. BIBLIOGRAFIE

X X X	<i>Dicționar de estetică generală</i> , Edit. Politică, București, 1972
X X X	<i>Dicționar de filozofie</i> , Edit. Politică, București, 1978
X X X	<i>Dicționar de termeni muzicali</i> , ... sub conducerea lui Zeno Vancea, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1984
X X X	<i>Enciclopedia dello spettacolo</i> , I – VIII, Cassa Edrtrice le Maschere, Roma, 1954
Antokoletz, Elliott	<i>Twentyeth Century Music</i> , New Jersey, Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1992
Bidermann Hans	<i>Dicționar de simboluri</i> , I – II, București, Edit. Saeculum I.O., 2002
Chevlier, Jean	<i>Dicționar de simboluri</i> , I-II-III, București, Edit. Artemis, [1993]
Gheerbrand, Alain	
Kernbach, Victor	<i>Dicționar de mitologie generală</i> , București, Edit. Albatros, 1995

□ □ □

Alexandrescu, Monica	<i>Muzica și publicul</i> , Edit. Univers, București, 1985
Andronesu, Șerban C.	<i>Tehnica scrierii academice</i> , București, Edit. Fundației “România de Mâine”, 1997
Anghel, Irinel	<i>Nivele și limite ale complexității muzicii</i> , rev. Muzica, nr. 2/2003
Avale, Silvio D’	<i>Modele semiologice în Comedia lui Dante</i> , București, Edit. Univers, 1979
Basarab, Nocolescu	<i>Transdisciplinaritatea</i> , Iași, Polirom, 1999
Bentoiu, Pascal	<i>Capodopere enesciene</i> , Edit. Muzicală, București, 1984
Bentoiu, Pascal	<i>Gândirea muzicală</i> , Edit. Muzicală, București, 1975
Berger, Wilhelm G.	<i>Estetica sonatei baroce</i> , Edit. Muzicală, București, 1985
Berger, Wilhelm G.	<i>Estetica sonatei clasice</i> , Edit. Muzicală, București, 1981
Berger, Wilhelm G.	<i>Estetica sonatei contemporane</i> , Edit. Muzicală, București, 1985
Berger, Wilhelm G.	<i>Estetica sonatei moderne</i> , Edit. Muzicală, București, 1984
Berger, Wilhelm G.	<i>Estetica sonatei romantice</i> , Edit. Muzicală, București, 1983
Berger, Wilhelm G.	<i>Estetica sonatei contemporane</i> , Edit. Muzicală, București, 1985
Berger, Wilhelm G.	<i>Ghid pentru muzica instrumentală de cameră</i> , Edit. Muzicală, București, 1965
Berger, Wilhelm G.	<i>Teoria generală a sonatei</i> , Edit. Muzicală, București, 1987

- Botezatu, Petre *Semiotică și negație. Orientare critică în logica modernă*, Edit. Junimea, Iași, 1973
- Carpov, Maria *Captarea semnelor*, Edit. Eminescu, București, 1987
- Carpov, Maria *Introducere la: A.J. Greimas: Despre sens. Eseuri semiotice*, Edit. Univers, București, 1975
- Carnap, Rudolf *Vechea și noua logică*, Edit. Paideia, 2000
- Cazimir, Bogdan *Semiotică muzicală și lingvistică matematică*, rev. Muzica, 9/1977
- Cezar, Corneliu *Introducere în sonologie. Acțiunea undelor sonore asupra nivelelor fizico-chimic, biologic și psihologic*, Edit. Muzicală, București, 1983
- Cezar, Corneliu *Sunetul ca imagine a lumii – spre o hermeneutică muzicală*, rev. Muzica, 2/1990
- Cobley, Paul și Jansz, Litza *Cîte ceva despre semiotică*, București, Curtea Veche Publishing, 1997
- Codoban, Aurel *Semn și interpretare*, Edit. Dacia, 2000
- Constantinescu, Grigore *Diversitatea stilistică a melodiei în opera romantică*, Edit. Muzicală, București, 1980
- Deely, John *Bazele semioticii*, Edit. All, București, 1997
- Eco, Umberto *Cum se face o teză de licență*, Edit. Pontica, 2000
- Eco, Umberto *Lector in fabula*, Edit. Univers, București, 1991
- Eco, Umberto *Limitele interpretării*, Edit. Pontica, 1996
- Eco, Umberto *Opera deschisă*, Edit. Paralela 45, Pitești – București, 2000
- Eco, Umberto *Tratat de semiotică generală*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1982
- Eisikovits, Max *Polifonia barocului. Stilul Bachian*, București, Edit. Muzicală, 1973
- Georgescu, Corneliu-Dan *Preliminarii la o posibilă teorie asupra arhetipurilor în muzică*, Studii de muzicol. vol. XVII, Edit. Muzicală, București,
- Ghika, Matila C. *Estetica și teoria artei*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1981
- Goléa, Antoine *Muzica din noaptea timpurilor până în zorile noi*, vol. I-II, Edit. Muzicală, București, 1987
- Greimas, Algirdas, Julien *Despre sens. Eseuri semiotice*, Tradus și prefațat de Maria Carпов București, Edit. Univers, 1975
- Herman, Istvan *Kitsch-ul – fenomen al pseudoartei*, Edit. Meridiane, București, 1973
- Klinkenberg, Jean-Marie *Inițiere în semiotica generală*, Iași Institutul European, 2004
- Lerescu, Sorin *O perspectivă filozofică asupra semnului muzical*, rev. Muzica, 4/1994
- Marcus, Solomon *Artă și știință*, Edit. Eminescu, București, 1986
- Menuhim, Yehudi și David Curtis, *Muzica omului*, Edit. Muzicală, București, 1984
- Nattiez, Jean – Jacques *Istoria muzicologiei și semiologia istoriografiei muzicale*, Iași, Artes, 2005
- Nemescu, Octavian *Capacitățile e semantice ale muzicii*, Edit. Muzicală, București, 1983
- Nemescu, Octavian *Semiotica muzicală în perspectiva unei viziuni semantice*, *Reflecții despre muzică*, Edit. Muzicală, București, 1980
- Niculescu, Ștefan *Semiotică, Societate, Cultură*, Iași, Institutul European, 1999
- Rovența-Frumușani Daniela *Semnele. O introducere în semiotică*, București, Humanitas, 2002
- Sebeok, Thomas A. *Elemente de stilistică muzicală (sec.XX)*, Lito. Conservatorul “G.Dima”, Cluj-Napoca, 1991
- Țăranu, Cornel